

Com impulsar l'audiovisual basc: el Llibre Blanc del sector a Euskadi

- *Euskadi genera l'u per cent dels ingressos de la indústria audiovisual de l'Estat espanyol. El Govern basc, en un intent per fomentar i desenvolupar el teixit industrial audiovisual basc, va elaborar l'any 2003 el Libro Blanco del sector audiovisual en Euskadi. El document presenta un conjunt de propostes, iniciatives i estratègies a seguir per enfortir i promocionar un sector molt atomitzat i amb una gran dependència de l'EITB, l'ens basc de radiotelevisió pública. Una de les prioritats del Llibre Blanc és definir una política integral en la qual treballin conjuntament tots els agents del sector, tant públics com privats.*

Introducció

El 10 de juny de 2003 es va presentar el Llibre Blanc a la seu del consell del Govern basc. El procés d'elaboració del document es va iniciar el setembre de 2002 i va concloure a finals de maig de 2003. En la redacció del document han participat els departaments de Cultura i Indústria, responsables de l'ens de la radiotelevisió pública basca Euskal Irratia Telebista (EITB) i un equip de consultors de BearingPoint (abans Andersen Consulting).

El llibre es presenta com un **pla general**, com un primer pas per desenvolupar l'audiovisual basc en el qual es plantegen compromisos i projectes interinstitucionals, i un conjunt de mesures de tipus empresarial, financer i industrial, així com un canvi d'orientació del sector. En aquest procés, l'EITB assumeix el paper d'entitat tractora, de motor d'impuls de la indústria audiovisual.

El document està estructurat en sis capítols: en el primer es defineixen les particularitats del sector audiovisual com a motor econòmic i de cultura; el segon inclou una panorà-

mica de l'audiovisual en l'àmbit global, europeu i espanyol; en el tercer, quart, cinquè i sisè capítol es presenta un diagnòstic de la situació de la indústria audiovisual al País Basc i es proposa una estratègia de desenvolupament amb diverses línies d'actuació i un sistema integral de mesures de suport al sector. L'objectiu d'aquestes mesures és potenciar "una indústria audiovisual amb visibilitat internacional, que permeti el desenvolupament del teixit industrial i contribueixi, de manera rentable i perdurable, al desenvolupament econòmic i social del país".

Un dels reptes principals del Llibre Blanc és implicar en aquest procés tots els agents que componen el sector: Administració, empreses, associacions i professionals independents. No obstant això, l'estudi, que se centra en les empreses basques, no esmenta altres companyies, d'àmbit estatal, que també participen en el teixit econòmic d'Euskadi.

Pel que fa a les línies generals per sortir de la crisi de la indústria audiovisual basca, les propostes s'orienten cap a una nova ordenació sectorial, la millora del model de negoci, la potenciació de recursos, la dinamització del mercat i l'impuls a la cultura audiovisual.

Situació de l'audiovisual

En termes generals, el sector audiovisual experimenta una evolució condicionada per diversos vectors com ara la desintegració vertical del procés de producció, que ha afavorit l'aparició de moltes empreses especialitzades i la desaparició de monopolis públics. Així mateix, la digitalització dels continguts ha afavorit la integració horitzontal entre formats (de monofomat a multiformat) i l'impacte de les tecnologies digitals i Internet han diluït les barreres d'entrada en desenvolupar noves tecnologies més barates.

A l'últim, no es poden obviar els efectes de la convivència geogràfica entre la comunicació local i global.

El primer capítol també fa referència a les tendències de futur del sector, que apunten a l'augment de l'oferta de productes audiovisuals; el canvi dels models de negoci (amb més opcions per triar, distribució més barata, noves vies de pagament, etc.); l'impuls a la innovació i a la creació de productes diferenciats i amb mercat; l'alentiment del ritme de convergència tecnològica; l'augment de la competitivitat i de la pressió pels costos i el canvi de la relació amb l'audiència.

Centrant-se en el cas d'Euskadi, el Llibre Blanc defineix la cultura basca com una cultura minoritzada, amb un mercat petit i que requereix de polítiques actives i de grans esforços econòmics i industrials. En aquest sentit, el sector audiovisual està estretament vinculat amb l'àmbit cultural i aquesta peculiaritat implica que qualsevol estratègia de desenvolupament no només ha de tenir en compte els factors econòmics, sinó garantir també la via de la qualitat d'aquelles obres creatives menys comercials.

El document recull, com un dels requisits imprescindibles per al bon desenvolupament de l'audiovisual basc, la **normalització de l'èuscar** i, en aquest sentit, reconeix el paper essencial dels mitjans de comunicació. Actualment, la llengua basca té poca presència als mitjans: en premsa, només el 3% de la difusió és en èuscar, mentre que la llengua es difon pel 10% de les ràdios públiques i pel 3% de les privades comercials. Pel que fa a la televisió, la presència de l'èuscar no sobrepassa el 6%. Un dels objectius del Llibre Blanc és aconseguir la progressiva *euskaldunació* del sistema de mitjans amb vista a un bilingüisme real.

Una altra mancança del sector que cal solucionar és la necessitat d'un sistema comunicatiu propi, amb mitjans locals i comarcals forts, i en el qual es limitin els processos de concentració excessius, es desenvolupin de manera eficient la ràdio i la televisió digitals i s'estableixi una bona sinergia entre l'EiTB i les productores, empaquetadores de programes, empreses innovadores i Euskaltel.

El panorama audiovisual basc

Amb l'objectiu de fer una anàlisi més acurada de l'estat de la indústria audiovisual, el Llibre Blanc dedica el segon

capítol a analitzar la situació de l'audiovisual al món, a Europa i a l'Estat espanyol. És, en el següent capítol del document, quan se centra en el panorama del sector basc.

L'audiovisual basc en xifres

Segons dades extretes de l'estudi, Biscaia, Àlaba i Guipúscoa generen l'u per cent del total dels ingressos de la indústria audiovisual de l'Estat espanyol, en comparació al 74% de Madrid o el 16% de Barcelona. Aquest balanç negatiu és conseqüència, en part, de l'atomització del sector, que es compon de prop de 400 empreses i 3.000 professionals –el 0,36% del total de treballadors del País Basc. D'aquestes entitats, només quatre tenen més de 50 treballadors –l'EiTB és l'empresa amb més personal, 600 empleats–, mentre que prop de 250 entitats tenen contractades una o dues persones o fins i tot funcionen sense personal assalariat. Així, doncs, es pot dir que el sistema està limitat i condicionat a l'EiTB i que manquen entitats pròpies i suficientment autònomes per reequilibrar el pes del sistema privat i públic de ràdio i televisió amb capital a Madrid.

En relació amb les activitats que desenvolupen aquestes empreses, més de la meitat treballen en el camp del cinema i del vídeo (254), la ràdio i la televisió (78), i la resta són agències de notícies o es dediquen a la reproducció de suports gravats (62).

La ràdio

Euskadi és la comunitat autònoma espanyola amb major percentatge d'oients de ràdio, un 60%, sis punts per sobre de la mitjana espanyola. Tot i així, l'audiència en èuscar no supera els 150 mil oients (200 mil si es prenen en consideració les emissions bilingües), mentre que les cadenes públiques i privades centrals atreuen el 75% de l'audiència basca. L'estructura de les empreses radiofòniques d'Euskadi està composta per set grups d'emissores: el grup EiTB, RNE, SER, Vocento, COPE, Onda Cero, emissores vinculades a l'Església i Radio Nervión-Gorbea. De les 84 emissores de ràdio existents, cinc pertanyen a l'EiTB amb 400 mil oients diaris. El País Basc ha potenciat les emissores lliures, però en canvi, no posseeix una xarxa de ràdios locals significativa (a Catalunya hi ha més de 200 emissores).

La televisió

El panorama televisiu al País Basc està integrat per la televisió autonòmica ETB, amb els seus quatre canals (Etb1, Etb2, Etb Sat i Canal Vasco); la plataforma digital Euskaltel i una xarxa de televisions locals. Totes competeixen amb les cadenes de televisió i les plataformes estatals.

L'alt poder de compra i la política de producció associada al sector han convertit l'EiTB en el client principal de la indústria audiovisual a Euskadi, amb un volum de compra a productores basques que va superar els 19 milions d'euros el 2002. Durant aquell mateix any va destinar més d'un milió d'euros a adquirir drets i a finançar llargmetratges, telefilms i curtmetratges produïts per empreses basques. Per aquests conceptes, però a empreses de fora d'Euskadi, la quantitat va superar els 300 milions d'euros.

Segons dades del Cens de Televisions Locals i l'AIMC d'octubre de 2002, a Euskadi hi ha censades 27 emissores locals d'un total de 387 a l'Estat espanyol. L'absència d'una normativa per a televisions locals i la manca d'un mapa de distribució tècnica de freqüències ha frenat el desenvolupament de la televisió local al País Basc.

Internet

Un altre factor a tenir en compte és Internet. Amb les infraestructures existents, el 95% de la població basca podria accedir a la xarxa i l'estimació és que a mig termini, els serveis de cable arribin al 73%. Aquesta situació és un punt de partida favorable per definir accions en aquest àmbit, ja sigui dins del Pla Euskadi en la Societat de la Informació o bé a través de l'EiTB, per desenvolupar la producció audiovisual de continguts interactius per a banda ampla. Això no obstant, el factor clau és la generació de continguts i, en l'actualitat, hi ha una presència limitada de l'èuscar a la xarxa. Segons l'Estudi General d'Usuaris (EGU), l'any 2000 hi havia 36.321 pàgines web en èuscar, enfront de 200 milions de pàgines en anglès, 7,5 milions en castellà o 443.301 en català. Altres estudis com el d'Eustat, mostren que Internet s'utilitza principalment com a font d'informació, ja que el segon semestre de 2002, les pàgines més visitades per persones basques de 15 i més anys van ser: elcorreodigital.com; marca.es; diariovasco.com; euskadi.net, i elmundo.es

El Llibre Blanc aposta per la innovació i les noves

tecnologies i destaca les oportunitats d'Internet per impulsar la producció de programes dirigits a televisions locals, així com el desenvolupament de nous formats i continguts per banda ampla. En aquest sentit, un mes abans de la presentació del Llibre Blanc, el 6 de maig de 2003, el Govern basc va aprovar la creació de la societat pública EITBnet, encarregada de promoure la producció de canals i continguts multimèdia a través de la televisió digital, el teletext, Internet, la telefonia mòbil i altres suports multimèdia.

Conclusions del panorama del sector basc

Durant l'elaboració del Llibre Blanc, els autors es van adonar de les mancances d'informació sobre el sector. Així, doncs, una de les primeres mesures que recull el document és la necessitat d'una anàlisi quantitativa i objectiva de la indústria audiovisual basca com a punt de partida per avaluar el grau d'èxit de les mesures i estratègies que s'apliquin, i per adaptar les mesures futures a la realitat del sector.

Malgrat la falta de dades, es pot concloure que la indústria audiovisual a Euskadi està molt seccionada, amb poca capacitat d'autofinançament, alta eventualitat dels llocs de treball, experiència limitada en gestió empresarial i una gran dependència d'EiTB. Així mateix, la quasi inexistència d'empreses privades en mercats regionals i internacionals fa que el volum del mercat audiovisual basc no es correspongui amb el pes d'Euskadi en l'economia de l'Estat espanyol. El sector també es defineix per l'estancament en les produccions locals i el baix grau d'expansió a mercats exteriors; per aquesta raó cal impulsar un sistema de màrqueting, de promoció i de distribució dirigit als mercats interns, propers i internacionals.

Factors per al desenvolupament del sector

Els autors del llibre estableixen cinc elements bàsics a l'hora de reflexionar sobre l'evolució del sector audiovisual basc.

En primer lloc, l'**accés a nous mercats** s'hauria d'establir segons dos eixos, el geogràfic i el lingüístic, que permetin diversificar les fonts d'ingressos i reduir la dependència envers EiTB i sortir de la dinàmica endògena en què es troben les empreses basques. Per dur a terme aquesta

expansió a altres mercats, cal més capacitat d'inversió i, en aquest punt, el sector públic podria facilitar l'ampliació de la capacitat de l'esfera privada perquè pugui buscar noves vies de col·laboració i integració.

El segon factor a tenir en compte és l'**optimització d'inversions**, que permetria aprofitar les sinergies potencials en personal i infraestructures. En aquest sentit, la digitalització de la producció de continguts planteja la necessitat de renovació tecnològica, de coneixement i de recursos humans. La solució seria apostar per infraestructures de producció compartides per generar productes i continguts amb projecció exterior.

Definir una **estratègia coordinada dels agents públics** del sector milloraria l'eficàcia i l'eficiència de les polítiques públiques per integrar les accions dels múltiples agents públics amb capacitat, fins i tot, de regulació normativa del sector audiovisual.

El quart element és **fomentar una visió global i segmentada del sector** que asseguri el pluralisme, la construcció identitària d'una societat moderna, i la formació d'una xarxa pròpia i intercomunicada. Per aconseguir-ho, és primordial establir una política integral de suport a les sinergies entre cinema, televisió i ràdio; de concentració d'esforços i concertació de les polítiques culturals, industrials i financeres de les ràdios i televisions públiques; i d'extensió de la política de foment del cinema a la resta de l'audiovisual. També és necessari aprofitar les oportunitats que la cultura digital ofereix i seguir els canvis en la cadena de valor (B2B, P2P, e-cinema, etc.).

El darrer factor a considerar pel desenvolupament de la indústria audiovisual és **la formació i el reciclatge**. Dins l'àmbit de la formació professional és fonamental un ensenyament més tècnic en imatge i so, amb capacitat de reciclatge en funció de les innovacions tecnològiques. Pel que fa a l'educació universitària, hauria de cobrir les àrees de gestió de l'audiovisual; recerca, anàlisi i narrativa de la imatge; experimentació artística; etc. És indispensable el reciclatge dels professionals en actiu, així com el suport a escoles especialitzades, els programes de beques a l'estranger, el foment de les realitzacions (curts, òperes primes, etc.), el treball en xarxa (*networking*) empresarial i l'intercanvi de recursos.

Estratègies a desenvolupar

El Llibre Blanc se centra principalment en la dimensió industrial de l'audiovisual i, per aquest motiu, la primera etapa del pla d'acció prioritza les fases de creació i producció, sobretot en televisió, la qual juga un paper fonamental com a vehicle tractor.

A més, el sector hauria d'aprofitar l'interès creixent per les cultures minoritzades, i això vol dir apostar pel cinema de qualitat sense oblidar els continguts generalistes. El cinema dóna prestigi a l'audiovisual i és decisiu per a la formació dels creadors i creadores; així, doncs, els autors del document estableixen que les obres cinematogràfiques han de rebre el suport necessari per rodar de quatre a set pel·lícules l'any (almenys una en èuscar); fins que el mercat obtingui una dimensió suficient, el suport públic és fonamental.

En aquest sentit, una proposta addicional seria identificar tots els continguts audiovisuals generats a Euskadi amb una marca específica i reconeguda.

Política cultural global del Govern basc en el sector audiovisual

Una de les primeres mesures que el document proposa és la col·laboració i la integració empresarial que generi una més gran dimensió entre les companyies privades, fet que facilitarà la internacionalització. A més, suggereix la creació d'infraestructures d'ús comú o també fer servir equips d'EiTB quan aquesta no en faci ús. Així mateix, les empreses basques haurien d'incidir en la coproducció amb altres societats, la qual cosa facilitaria la distribució i la comercialització dels seus productes.

Entre els eixos que definirien aquesta política cultural integral destaquen l'aposta per vincular l'audiovisual al Pla Basc de la Cultura, especialment en els apartats d'indústries culturals i de cultura digital, així com la defensa del pluralisme en el servei públic mitjançant una regulació que reforci la qualitat i la suficiència del sistema comunicatiu, que exerciria un futur **Consell Basc de la Comunicació Audiovisual**.

El Llibre Blanc fa esment d'altres iniciatives i paràmetres, com ara la necessitat de crear un observatori per fer el seguiment del sector i detectar tendències; aprofitar les

possibilitats fixades per la política audiovisual de la Unió Europea sobre diversitat cultural; desenvolupar l'espai cultural i comunicatiu basc; integrar organismes i mesures de caire fiscal, financer, industrial o subvencional; impulsar les mesures de finançament perquè les empreses tinguin un capital previ suficient per després captar inversions i ajuts; donar suport a la formació i el reciclatge a tots els nivells; potenciar la creació i la qualitat per obtenir productes aptes per a la distribució interna i externa, i mantenir una línia de suport a nous realitzadors i realitzadores.

Anàlisi interna

A continuació, el capítol quatre del Llibre Blanc aborda quines són les debilitats i fortalezes internes del mercat audiovisual basc.

Per una banda, les **febleses** serien les següents: el sector està molt atomitzat perquè es compona d'empreses de petita dimensió, amb poca capacitat d'autofinançament i una alta dependència d'EiTB. A més, no hi ha infraestructures ni equipaments audiovisuals que siguin un referent de producció, així com tampoc no es fa prou ús de les iniciatives de foment industrial existents. El baix grau d'internacionalització, la gran eventualitat dels llocs de treball i el desconeixement general de les tecnologies en totes les fases de producció impedeixen el creixement del sector.

Com a resultat d'aquesta situació desfavorable, totes les etapes de producció s'hi han vist afectades: pel que fa a la creació, s'han produït fuites de talent, hi ha una experiència limitada de continguts globals i és escàs el coneixement pràctic (*know-how*) per crear productes multiformat. La distribució audiovisual manté un posicionament dèbil davant la gairebé inexistència d'empreses distribuïdores basques, mentre que l'exhibició de continguts d'EiTB té un abast limitat i, en conseqüència, els ingressos publicitaris també són escassos.

D'altra banda, les **fortalezes** amb què pot comptar el sector audiovisual a Euskadi se centren, sobretot, en la força i la flexibilitat del teixit industrial basc, més enllà del mercat audiovisual, i en la seva experiència per dinamitzar altres sectors. El llibre subratlla també com a avantatges per a l'audiovisual els aspectes següents: l'existència d'un pla públic d'inversions en infraestructures i equipaments; l'aposta per la banda ampla com a estímul de la demanda a

Euskadi de continguts interactius de nou format; un sistema educatiu eficient i un model universitari acceptable vinculat a la cultura; i, a l'últim, el contracte-programa entre el Govern i EiTB, que redefeix el paper de la televisió pública perquè tingui una major implicació amb el sector.

Amb relació a la creació, el País Basc té una identitat cultural i uns valors propis, amb personalitats de referència en l'àmbit de la cultura, el cinema i l'art. Així mateix, s'hi organitzen esdeveniments culturals amb presència internacional. Pel que fa a la producció, els professionals formats a Euskadi gaudeixen d'una reconeguda capacitat i experiència en la producció de projectes pilot i programes generalistes de qualitat amb agilitat i preus competitius, així com en l'adaptació de solucions multilingües.

Anàlisi externa

Abans d'establir les línies d'actuació del Llibre Blanc, i després d'estudiar les febleses i les fortalezes internes del sector, cal diagnosticar les amenaces i les oportunitats que provenen dels mercats exteriors.

Les empreses de l'audiovisual basc han de competir amb l'increment de l'oferta de continguts de fórmula global, com ara *Gran Hermano* i *Operación Triunfo*; han de fer front a la centralització de la indústria audiovisual a Madrid, i tenir en compte els canvis d'hàbits i preferències de l'audiència en el consum audiovisual, que cada cop són més ràpids. Així mateix, la digitalització permet l'entrada a nous productors que treballen amb cost baix i desequilibren els productors ja establerts en el sector. La distribució es veu afectada pel domini de les grans distribuïdores internacionals, que imposen barreres d'entrada molt fortes.

Si en el paràgraf anterior s'especifiquen les amenaces exteriors, a continuació es consideren les oportunitats que es deriven de l'explosió de la societat de la informació: augment de la demanda de continguts de banda ampla i de l'oferta audiovisual personalitzada (cada cop més canals temàtics i menys audiència de canals generalistes); el desenvolupament de la televisió digital terrestre (TDT) i la presència d'Euskaltel, que generarà la multiplexació de freqüències i l'augment del nombre de canals possibles per distribuir els continguts audiovisuals bascos; la participació del grup EiTB en la FORTA també aporta una via important

de distribució dels continguts bascos. Finalment, la producció audiovisual d'Euskadi podria satisfer la demanda de continguts fets a mida per a canals regionals i locals, així com la sol·licitud d'un mateix contingut en diferents idiomes per respectar les preferències lingüístiques de cada mercat.

Línies d'actuació

Els autors del Llibre Blanc dediquen el capítol cinquè a especificar les línies d'actuació que defineixen la política de coordinació entre administracions públiques, empreses i professionals del sector. El primer resultat de la posada en marxa d'aquests eixos és un nou mapa sectorial, amb la redefinició de les entitats existents i la creació de noves entitats.

A grans trets, les línies principals que es descriuen a continuació són l'ordenació sectorial, la millora del model de negoci, la potenciació de recursos, la dinamització del mercat i, per acabar, l'impuls a la cultura audiovisual.

Ordenació sectorial

- Dotar el sector de noves entitats.
- Consolidar l'audiovisual a Euskadi.
- Alinear les iniciatives públiques.
- Ampliar el coneixement sobre món audiovisual basc.
- Fer el seguiment del pla d'actuació.
- Garantir la comunicació entre la indústria i el Govern.

Millora del model de negoci

- Facilitar la recerca d'informació.
- Donar suport a la creació.
- Assessorar jurídicament.
- Fomentar la compartició del coneixement pràctic
- Promoure projectes de R+D+i (Recerca+Desenvolupament+innovació).

Potenciació de recursos

- Capacitar els recursos humans.
- Millorar les condicions professionals.
- Compartir les infraestructures de producció entre els agents del sector.

Dinamització del mercat

- Crear una marca distintiva de l'audiovisual basc.

- Desenvolupar la promoció internacional.
- Fomentar la coproducció.
- Millorar el coneixement de les tendències creatives.
- Garantir una distribució local mínima.
- Facilitar la distribució externa.

Impuls a la cultura audiovisual

- Vincular l'audiovisual al conjunt del desenvolupament cultural.
- Promoure l'audiovisual en èuscar.
- Garantir una producció cinematogràfica d'acord amb les necessitats i potencialitats culturals del País Basc.
- Recolzar la producció en altres formats i continguts per raons culturals.

Mapa sectorial i entitats del mercat audiovisual

A curt termini, el Llibre Blanc proposa la creació d'una **Comissió Interinstitucional de l'Audiovisual Basc** i un **Clúster de l'Audiovisual**, amb l'objectiu de perfilar una estratègia comuna i coordinar els esforços públics i privats per afavorir l'audiovisual basc. Així mateix, es proposa, a mig termini, la creació de dues societats, en el si del Clúster, que desenvolupin la capacitat productora i tractora del sector: la **Societat de Producció Audiovisual** i la **Societat de Gestió d'Infraestructures i Serveis Audiovisuals**.

IKEBATZ-CIVAL

La comissió interinstitucional va veure la llum quatre mesos després de la presentació del Llibre Blanc. El 23 de setembre de 2003, el Govern basc va aprovar el decret de constitució de la comissió, anomenada IKEBATZ-CIVAL, l'objectiu principal de la qual és afavorir la convergència entre la iniciativa pública i la privada, i proveir aquesta última d'eines i projectes concrets.

Les funcions de la comissió són les següents:

- Informar i assessorar sobre les línies de foment de l'audiovisual establertes al Llibre Blanc.
- Proposar programes d'impuls i suport, accions concretes i altres mesures d'intervenció per coordinar l'activitat audiovisual basca.
- Fer el seguiment del Pla d'Acció del Llibre i dels ajuts públics a l'audiovisual basc.

- Proposar mesures per potenciar la cooperació interdepartamental.
- Elaborar una memòria anual.
- Impulsar el desenvolupament del Clúster.

La comissió està formada per representants dels departaments del Govern que tenen relació amb l'audiovisual (Cultura, Indústria, Comerç i Turisme, Hisenda i Administracions Públiques, Educació i Universitats, Justícia, Treball i Seguretat Social), de les Diputacions Forals i de l'EITB. Així mateix, els membres del sector hi són representats, en qualitat d'assessors, en el Consell Assessor i en els diferents grups de treball de la IKEBATZ-CIVAL.

Clúster de l'Audiovisual

Amb una estructura essencialment privada, el Clúster té com a missió la promoció de la cooperació i la competència necessàries per impulsar el sector. El seu finançament, com els altres clústers impulsats pel Govern basc, seria privat o mixt. La finalitat principal de l'entitat és garantir un canal de comunicació eficaç entre el Govern i les empreses privades a l'hora de fomentar *joint-ventures*, projectes de fusió, així com de la creació d'una Euskadi Film Commission que impulsi el rodatge de produccions en el territori basc. A més, donaria suport a l'activitat sectorial amb assessorament jurídic, recerca de fonts de finançament, conceptualització de nous projectes, programes de formació contínua, vies de distribució exterior, etc. En relació amb la distribució i la promoció exterior, el Clúster impulsaria la creació d'un Consorci d'Exportació per consolidar una marca d'identitat de l'audiovisual basc en el món. A l'últim, encarregaria i coordinaria estudis a l'Observatori per conèixer les darreres tendències creatives i tecnològiques del sector.

Societat de Producció Audiovisual

Aquesta entitat s'encarrega de consolidar la creació i la distribució de productes audiovisuals orientats a mercats globals. Pot néixer de la unió de diverses empreses productores basques, fent possible un grup de major dimensió que pogués accedir a mercats exteriors. La presència de l'Administració en el seu accionariat seria parcial o minoritària, i només en el cas que no fos suficient amb la iniciativa privada.

Societat de Gestió d'Infraestructures i Serveis Audiovisuals

L'objectiu d'aquesta entitat de titularitat mixta és fomentar la competitivitat i la gestió compartida de serveis i inversions en infraestructures i equipaments, així com la promoció de fòrums de debat, innovació i intercanvi de coneixements. En un primer moment la gestió de l'ús de les infraestructures es pot fer mitjançant lloguer, d'aquesta manera, compartirien recursos comuns aquells elements que difícilment es podrien amortitzar amb l'activitat d'un únic agent. Si s'aconseguís un alt nivell d'ocupació, fins i tot es podria oferir els serveis a tercers que tinguessin interès per produir a Euskadi.

Empreses, associacions i professionals del sector

La seva participació és cabdal en la definició de l'estratègia del sector.

Govern basc

Diversos departaments del Govern basc tenen competències en l'audiovisual i el Llibre Blanc recull quines són les actuacions que han de dur a terme.

Departament de Cultura

Aquest departament encapçala la política cultural i audiovisual del Govern i, en primer lloc, ha de donar suport a aquells projectes solvents, i alhora, fer costat a les iniciatives experimentals o de més risc. Així mateix, ha de crear i mantenir el Registre d'Empreses Audiovisuals; fomentar la innovació; ajudar el Clúster a formar la imatge de marca de l'audiovisual basc i a avaluar les necessitats i les tendències del sector a través de la IKEBATZ-CIVAL.

Departament d'Indústria

L'objectiu d'aquesta entitat dins l'audiovisual és, principalment, desenvolupar polítiques de retenció de les empreses presents a Euskadi, així com l'atracció i foment de noves companyies. El departament pot definir programes horitzontals d'ajuts i aportar la seva experiència en la gestió i la posada en marxa de parcs tecnològics i industrials.

Departament d'Educació

El Departament d'Educació ha d'establir un diàleg entre empreses, EITB, centres de formació professional (FP),

centres tecnològics i universitats per elaborar un diagnòstic encertat de la situació en la formació i avaluar la possibilitat d'impulsar un projecte per crear un programa de formació europeu.

Departament de Treball

La principal tasca d'aquest departament és, pel que fa a l'audiovisual, el foment dels llocs de treball i de la formació en el sector i arribar a un acord que garanteixi unes condicions de contractació adequades i dignes dins un marc de competitivitat.

Departament d'Hisenda

Aquest departament ha de dur a terme la coordinació fiscal que garanteixi la viabilitat del sector; també ha de crear nous instruments de finançament i oferir el seu suport a activitats de R+D+i (Recerca+Desenvolupament+innovació).

EiTB

L'ens de la radiotelevisió pública va signar amb el Govern basc el contracte-programa 2002-05, en el qual es redefeix el seu paper com a empresa tractora de la indústria audiovisual basca. L'EiTB adquireix nous compromisos per planificar de manera més eficient la seva relació amb el sector i reorientar la contractació de les seves activitats per dotar el mercat d'un volum empresarial que ara no té, mitjançant la producció associada d'obres audiovisuals. Així mateix, cal que garanteixi una distribució local mínima que redueixi el risc comercial de les produccions, com és el cas, per exemple, dels acords amb la FORTA.

El grup de comunicació basc ha d'incidir en les adquisicions anticipades dels drets d'emissió, en la promoció de la distribució (fins i tot internacional), i en el foment i promoció de la producció de documentals i programes pilot.

Un sistema integral de mesures de suport al sector

Els cinc primers capítols del Llibre Blanc presenten una reflexió específica i conjunta de les instàncies governamentals i el seu paper en el desenvolupament del sector audiovisual. S'han apuntat línies estratègiques, prioritats i

organismes per al foment del sector, en especial des d'una perspectiva industrial. Els autors del document insisteixen en la importància que aquestes mesures s'integrin sota una política única per aconseguir que les empreses aprofitin de manera eficient els ajuts que es posen a la seva disposició. Això és degut, en part, a les carències productives, finances i de gestió comercial. Per fomentar el sector audiovisual basc cal fer servir els instruments espanyols i europeus de promoció, sense desestimar les iniciatives del sector.

Els set àmbits de la política pública per a l'audiovisual

Política cultural

Cal que la política del Departament de Cultura abasti totes les fases i subsectors de la producció audiovisual i totes les tipologies de productes i gèneres. Ha d'apostar per la cooperació i el suport a les empreses, la renovació del talent creatiu, l'impuls de la normalització lingüística i la renovació qualitativa del sistema d'ajuts a la creació i producció de cinema i audiovisual. En l'actualitat, la comunitat autònoma basca contribueix al Fons de Protecció de la Cinematografia que depèn l'Institut de la Cinematografia i de les Arts Audiovisuals (Ministeri de Cultura) amb un 6,7%. Aquesta aportació, que pot ascendir a uns 2,4 milions d'euros, no està rendibilitzada per les empreses audiovisuals basques.

Entre altres aspectes de la política cultural, destaca l'elaboració d'una llei del Consell de la Comunicació Audiovisual i la posada en marxa d'un Observatori de la Comunicació i també d'un Registre d'Empreses Audiovisuales que inclogui empresaris, persones físiques o jurídiques que duguin a terme a Euskadi activitats de producció i distribució, laboratoris, estudis de doblatge i altres empreses tècniques, així com els titulars de les sales d'exhibició i altres operadors.

Política industrial

És responsabilitat del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme proveir el sector de propostes que enforteixin les empreses audiovisuals basques, com per exemple, la creació de la Societat de Producció Audiovisual i la Societat de Gestió d'Infraestructures i Serveis. Així mateix, s'han d'impulsar les microempreses amb centres d'empresa i

innovació (CEI) que assessorin i cedeixin locals i facilitin l'accés a programes d'ajuts de finançament, estudis de mercat, etc. Pel que fa a altres ajuts, les polítiques s'han d'adreçar a oferir suport per a la incorporació al sector de les noves tecnologies i els ajuts a l'exportació.

Política de finançament

Per poder fer front a un nou mapa sectorial, el llibre suggereix una reordenació dels sistemes d'ajuts actuals i planteja una via complementària de finançament públic especial per a la producció audiovisual, així com un Fons especial de Capital Risc o una Societat de Promoció d'Empreses Audiovisuales. En l'actualitat, les empreses basques poden accedir a diferents ajuts com ara Luzaro (una concessió de crèdits financers participatius per facilitar les inversions i els processos d'intermediació en les petites i mitjanes empreses), Gauzatu (per impulsar la creació i el desenvolupament de *pimes* innovadores amb base tecnològica o dins de la Societat de la Informació i comunicacions), els ajuts AFI (que arriben al 70% de les necessitats d'inversió material de Pimes) o Elkargi i Onarri (Societats de Garantia Recíproca).

En aquest sentit, els instruments de finançament haurien de tenir en compte les característiques específiques dels productes audiovisuals: que són cars, que requereixen un tractament públic, que s'amortitzen a llarg termini, etc.

Com a fruit del Pla d'acció del Llibre, el setembre de 2003, el Govern basc va presentar una línia de finançament per a l'audiovisual prevista per a l'any 2004 i dotada amb 15 milions d'euros. El 60% d'aquesta partida es distribuirà en bestretes reintegrables al 0% d'interès a 4 anys per a llargmetratges, curts, telefilms, projectes de sèries, etc. El 40% restant està destinat a una línia de descomptes oberta a productores. Per la seva banda, l'EiTB emprará gairebé la meitat del seu pressupost d'explotació en la producció d'obres de televisió amb empreses basques per reforçar la dimensió de la indústria audiovisual d'Euskadi.

Política fiscal

En l'actualitat, les Normes Forals disposen avantatges fiscals generals i, en concret, per al sector audiovisual. Així mateix, el Llibre Blanc deixa entreveure la possibilitat d'incloure les noves línies de producció audiovisual en el Pla Euskadi en la Societat de la Informació.

Política de televisió pública

Com ja s'ha dit abans, el contracte-programa 2002-05 signat pel Govern i l'EiTB inclou mesures de foment de l'audiovisual (recerca de nous formats i projectes, suport a la qualitat de la producció pròpia, participació en coproduccions, normalització de l'èuscar, etc.); de suport a la producció de cinema independent i telefilms (col·laborar en la producció, impulsar la participació d'agents bascos en la producció audiovisual, afavorir els rodatges a Euskadi, etc.).

A mig termini, els compromisos de l'EiTB amb el sector inclouen l'elaboració d'un catàleg de necessitats plurianuals amb compromís d'inversió; la signatura d'acords-marc de col·laboració amb la indústria; la participació en projectes amb projecció exterior; la configuració i desenvolupament d'empreses basques amb una dimensió competitiva; permetre l'ús de les seves infraestructures i equipaments i afavorir la industrialització del sector amb més volum de comandes al sector.

Política d'ocupació

El Departament de Justícia, Treball i Seguretat Social s'encarregaria de la recerca d'acords per millorar les condicions de competitivitat de les empreses i d'establir polítiques de formació contínua i ocupacional adaptades a la indústria.

Política de formació

El Llibre Blanc estableix, com a darrer àmbit de la política pública, la formació. Les mesures estarien adreçades tant a l'educació ocupacional i contínua, com a la formació reglada als centres de formació professional i universitats. En aquest sentit, el document subratlla la importància de les beques i de la investigació en l'audiovisual.